

**Rozprawy
Naukowe
i Monografie**

**Treatises
and Monographs**

**Marta
Postuła**

**Racjonalizacja
wydatków
publicznych
a podstawowe
funkcje
państwa**

Wydawnictwo SGGW
Warszawa 2012

Spis treści

Wprowadzenie	9
Uzasadnienie wyboru tematu	9
Cele i hipotezy badawcze	20
Metodyka badań	26
1. Rola państwa w gospodarce	30
1.1. Przegląd poglądów na temat roli państwa w gospodarce	30
1.2. Podstawowe funkcje państwa w różnych typach gospodarek	41
1.3. Instrumenty służące pozyskiwaniu i redystrybucji środków publicznych	55
1.4. Instytucja budżetu biorąca udział w podziale środków publicznych	64
2. Transformacja społeczno-gospodarcza a optymalizacja wykorzystania środków publicznych w Polsce	68
2.1. Sektor finansów publicznych w Polsce – tworzenie i przemiany w latach 1990–2010	69
2.1.1. Zmiany zakresu i sposobów działania jednostek sektora publicznego w Polsce w latach 1990–2010	70
2.1.2. Formy zasilania finansowego jednostek sektora finansów publicznych z budżetu państwa	106
2.2. Ewolucja funkcji wypełnianych przez państwo polskie	118
2.3. Rozwój gospodarczy a wydatki publiczne	130
2.3.1. Wzrost gospodarczy w Polsce w okresie 1990–2010	135
2.3.2. Czynniki wzrostu PKB w Polsce	141
2.3.3. Wzrost gospodarczy w Polsce a wydatki publiczne po 1989 roku	143
2.4. Ocena efektywności wydatków na szkolnictwo wyższe w sektorze publicznym i prywatnym	148
2.4.1. Teoretyczne aspekty przeprowadzanej analizy	149
2.4.2. System szkolnictwa wyższego w Polsce	153
2.4.3. Finansowanie szkolnictwa wyższego	158
2.4.4. Efektywność wydatków na szkolnictwo wyższe w Polsce	163

3. Prawo Wagnera w praktyce finansów publicznych w Polsce i innych krajach unijnych	174
3.1. Koncepcja państwa dobrobytu stworzona na podstawie teorii	
A. Wagnera	175
3.1.1. Podstawy metodologiczne	175
3.1.2. Przegląd opinii badaczy w aktualnej literaturze polskiej	180
3.1.3. Próby empirycznej weryfikacji prawa Wagnera	182
3.1.4. Krytyka uproszczonego rozumienia prawa Wagnera	185
3.2. Weryfikacja prawa Wagnera w warunkach polskich	189
3.2.1. Aktualność prawa Wagnera w okresie transformacji gospodarczej w Polsce	189
3.2.2. Działanie prawa Wagnera w warunkach polskich w latach 1995–2010	195
3.3. Wydatki sektora finansów publicznych w Polsce i w krajach UE	207
3.3.1. Wydatki sektora publicznego w krajach UE w latach 2000–2010	207
3.3.2. Wydatki sektora finansów publicznych według kryterium przeznaczenia ekonomicznego	13
3.3.3. Ocena wydatków publicznych w relacji do PKB i determinantów ich zmian w wybranych krajach w latach 1995–2010	217
4. Kluczowe kierunki optymalizacji wykorzystania środków publicznych w Polsce	230
4.1. Reguły fiskalne	235
4.1.1. Doświadczenia międzynarodowe w formułowaniu reguł fiskalnych	236
4.1.2. Wnioski dla Polski z analizy rozwiązań międzynarodowych	247
4.1.3. Rozwiązania polskie	248
4.2. Planowanie strategiczne, wieloletnie w sektorze publicznym	257
4.2.1. Pojęcie planowania wieloletniego	257
4.2.2. Przebieg prac nad wieloletnim, zadaniowym planowaniem wydatków publicznych w Polsce	263
4.2.3. Cele i mierniki realizacji funkcji i zadań państwa	274
4.2.4. Wieloletni Plan Finansowy Państwa (WFPF) i Wieloletnia Prognoza Finansowa	285
4.3. Ocena wyników dotychczasowych doświadczeń planowania w ramach WFPF	287
4.3.1. Rozwój kapitału ludzkiego	289
4.3.2. Działania ogólnopaństwowe	301
4.3.3. Infrastruktura zrównoważonego rozwoju kraju	309
4.3.4. Omówienie uzyskanych wyników przeprowadzonej analizy	320

4.4. Kierunki rozwoju wieloletniego, zadaniowego planowania wydatków ...	326
4.4.1. Zmiany sprawozdawczości i zasad rachunkowości	326
4.4.2. Kwestia ewaluacji w procesie planowania i realizacji zadań publicznych	329
4.5. Kontrola zarządcza jako instrument zarządzania w jednostkach sektora finansów publicznych	335
4.5.1. Pojęcie kontroli	335
4.5.2. Istota kontroli gospodarowania zasobami w sektorze publicznym	337
4.5.3. Zadania kontroli zarządczej	341
4.6. Zasady gospodarki finansowej w różnego rodzaju jednostkach sektora finansów publicznych	345
4.6.1. Gospodarka finansowa Agencji Rynku Rolnego	347
4.6.2. Gospodarka finansowa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	350
4.6.3. Państwowe Gospodarstwo Lasy Państwowe – gospodarka finansowa	353
Podsumowanie	366
Spis tabel	374
Spis wykresów	376
Spis rysunków	380
Literatura	381
Summary	390